

Вам може знадобитися юридична допомога в судах, в органах влади, в поліції, при вирішенні спору з роботодавцем, при складанні договору, при виконанні виконавчих проваджень або під час судового розгляду справи. Просто коли вам потрібно вирішити проблему щодо правових питань і ви не знаєте, що робити.

У цій брошурі пояснюється, до кого і коли ви можете звернутися за порадою, а також як ви можете отримати допомогу адвоката безкоштовно або за меншу плату.

Хто може допомогти мені з моїми правовими питаннями?

Адвокати

Адвокати можуть проконсультувати вас з усіх правових питань. Наприклад, вони підготують для вас договір, оскаржать від вашого імені рішення органу влади, представлятимуть вас у суді, захищатимуть у кримінальному провадженні тощо.

Робота адвокатів **оплачується**.

- Якщо у вас є гроші на оплату послуг адвоката, то ви можете вибрати адвоката у вашому регіоні або зі [списку адвокатів](#) на сайті Чеської асоціації адвокатів.
- Якщо ви не можете дозволити собі адвоката, то ви можете подати заяву на безкоштовне отримання правової допомоги або за меншу плату. У цій брошурі ми також порадимо вам, до кого необхідно звертатися, і як це робити.

Організації, що надають консультації людям, які перебувають у несприятливому становищі (тобто «консультації щодо соціальних питань» або скорочено «консультаційні центри»)

До них належать консультаційні центри, сімейні консультаційні центри, консультаційні центри для людей похилого віку, консультаційні центри для людей з обмеженими можливостями тощо. Консультаційні центри надають допомогу безкоштовно.

У консультаційних центрах з вами обговорять вашу ситуацію і порадять, що робити далі або куди ще можна звернутися. Однак, вони не зроблять необхідних кроків за вас. Якщо в консультаційному центрі дізнаються, що у вас більш складна правова проблема, щодо якої вони не зможуть надати вам пораду, то вони можуть направити вас до адвоката.

Різні консультаційні центри працюють дещо по-різному, тому ця брошура не може порадити вам, як зв'язатися з таким центром і що він може для вас зробити.

Консультаційний центр можна знайти на сайті Омбудсмана www.ochrance.cz в розділі [«Я не знаю, що робити в моїй життєвій ситуації»](#) (в брошурах [«Консультаційні центри»](#) або [«Організації, що займаються питаннями іноземців та біженців»](#)), або в реєстрі Міністерства праці та соціальних справ ([в Реєстрі надавачів соціальних послуг](#)).

Увага! Якщо ви подаєте до суду позов або лише хочете його подати, то вам, ймовірно, неприбуткова організація або консультаційний центр порекомендують звернутися до адвоката. Якщо вас звинувачують у кримінальній справі, то обов'язково зверніться до адвоката.

Вам також можуть допомогти й інші фахівці, такі як **нотаріуси, судові виконавці** або **податкові консультанти**. Вони надають допомогу щодо правових питань, з якими працюють. Їхня допомога **зазвичай платна**. **Профспілки** також можуть допомогти вам у

вирішенні трудових спорів. Профспілки надають допомогу своїм членам **здебільшого безкоштовно**.

Увага! Суди, органи влади та поліція не можуть надавати вам консультації щодо правових питань.

Мені потрібна юридична допомога, але я не маю на це грошей. Що я можу зробити?

Тут ви можете вибрати свою ситуацію і безпосередньо в брошурі ознайомитися з нею:

Мені просто потрібно проконсультуватися з адвокатом, я не беру участь у судовому розгляді справи ↓ читати далі Отримання юридичної консультації адвоката 	Мені потрібна допомога у сфері взаємодії з органами влади ↓ читати далі Правова допомога у сфері взаємодії з органами влади (та з Конституційним судом) 	Я подаю до суду позов або маю намір його подати щодо органу влади ↓ читати далі Правова допомога в суді 	Я подаю або маю намір подати позов до суду на якусь особу, наприклад, на роботодавця, сусіда тощо. ↓ читати далі Правова допомога в суді 	Я обвинувачений у кримінальній справі ↓ читати далі Правова допомога у кримінальних провадженнях
---	--	---	---	---

Юридична консультація в адвоката

Якщо вам потрібна юридична консультація, щоб знати, що робити далі, але у вас немає грошей на оплату послуг адвоката, то ви можете звернутися до Чеської асоціації адвокатів з проханням **надати вам адвоката для отримання короткої консультації**. Якщо ви доведете, що у вас немає грошей, то вам буде надано адвоката **безкоштовно**.

Наданий вам адвокат проведе з вами щонайменше **30 хвилин**. Ви можете отримати таку консультацію **до чотирьох разів на рік**, за умови, що кожна з них не перевищуватиме 30 хвилин (**загалом лише дві години на рік**). Під час такої зустрічі адвокат пояснить, у чому полягає правова проблема і як її можна вирішити. Зазвичай вони не вирішують вашу проблему на місці і не складають для вас жодного документа (договору, позовної заяви до суду). Зустріч проводиться для того, щоб ви зрозуміли, що робити далі.

Що потрібно зробити, щоб отримати коротку консультацію адвоката?

1

Подайте заявку, використовуючи [зразок](#) — який можна знайти на сайті [Чеської асоціації адвокатів](#).

2

Сплатіть плату в розмірі 100 чеських крон — банківським або поштовим переказом.

Вам не потрібно здійснювати оплату, якщо ви можете надати наступні підтверджуючі документи, а саме:

- картку ZTP (значного ступеня обмеження (інвалідності)) або ZTP/P (значного ступеня обмеження (інвалідності), що супроводжується потребою в сторонній допомозі),

- про те, що ви отримуєте допомогу у зв'язку з матеріальною скрутою,
- про те, що вам менше 15 років,
- про те, що ви отримуєте допомогу по догляду III (сильна залежність) та IV (повна залежність) рівня або доглядаєте за особою, яка отримує таку допомогу по догляду, або
- про те, що ви іноземець, якого помістили в центр тимчасового утримання або в центр прийому біженців.

3 Доведіть Чеській асоціації адвокатів, що ваш **середньомісячний дохід за останні 6 календарних місяців** перед подачею заяви **не перевищує трикратного прожиткового мінімуму** (вашого або всіх осіб, з якими ви проживаєте і спільно покриваєте витрати на проживання). Наприклад, прожитковий мінімум на одну особу станом на січень 2023 року становив 4 860 чеських крон, а на двох дорослих — 8 510 чеських крон. Для сім'ї з дітьми він залежить від кількості та віку дітей (для двох дорослих і двох дітей близько 14 480 чеських крон). Ви можете скористатися калькулятором на сайті Міністерства праці та соціальних справ (MPSV) (www.mpsv.cz: Сфера діяльності MPSV: → Доходи та рівень життя → Прожитковий мінімум → [Калькулятор](#) тощо).

У виняткових випадках ця умова може бути скасована.

Більш детальну інформацію можна знайти на сайті [Чеської асоціації адвокатів](#).

4 Якщо Чеська асоціація адвокатів надасть вам адвоката безкоштовно, то ви **повинні заздалегідь домовитися про зустріч з адвокатом**. Зазвичай ви приходите до його офісу, і лише у виняткових випадках адвокат може прийти на зустріч до вас, наприклад, у лікарню чи у в'язницю.

Надання правової допомоги у сфері взаємодії з органами влади (і з Конституційним судом)

Якщо ви не знаєте, як взаємодіяти з представниками органів влади, то ви можете звернутися по допомогу до однієї з **організацій, які допомагають людям, що опинилися в несприятливій соціальній ситуації** (докладніше на початку цієї брошури).

Однак може статися так, що ви зіткнулися зі складною справою, яка стосується органів влади, і **потребуєте адвоката**, але не маєте на нього грошей. Наприклад, орган влади не призначив вам пенсію по інвалідності або за віком, відмовив у призначенні допомоги по догляду, зняв вас з обліку осіб, які шукають роботу, тощо. У такому випадку ви можете звернутися до Чеської асоціації адвокатів з проханням надати вам безкоштовного адвоката.

Що робити, якщо мені потрібен адвокат на безоплатній основі для взаємодії з представниками органів влади?

1 Зверніться до Чеської асоціації адвокатів з проханням про надання **безкоштовного** адвоката.

Заява подається, відповідно до **зразка**, який можна знайти на сайті [Чеської асоціації адвокатів](#). На сайті передбачені різні **зразки заяв** для фізичних та **юридичних осіб**.

2 Чеська асоціація адвокатів призначить вам адвоката за рахунок держави,

- особливо якщо ви **незаможний**, не маєте **регулярного доходу або маєте дохід на рівні прожиткового мінімуму і на адвоката у вас не залишається грошей**. Асоціація дуже детально вивчить вашу ситуацію і надасть висновок, наприклад, про те, чи дійсно ви не можете працювати і заробляти або іншим чином отримувати більше грошей (люди з обмеженими можливостями, пенсіонери тощо), чи можете ви щось продати або здати в

оренду і под. Вона також врахує наявність у вас боргів (в тому числі аліментів) і поточні витрати. Вона оцінить ваш загальний дохід і майно, а також дохід і майно всіх інших осіб, які спільно з вами проживають;

- якщо ви не хочете чогось, що не має сенсу для вас (мова не йде про «явно необґрунтоване застосування права або перешкоджання здійсненню права», наприклад, якщо ви б просили щось явно незаконне, або якщо ви явно пропустили термін тощо); і
- якщо ви не зловживаєте своїм правом — тобто мова йде про те, чи дієте ви справедливо.

Чеська асоціація адвокатів напише вам про те, в яких справах вас буде представляти адвокат. Він може визначити, за яких умов він здійснюватиме таке представництво.

Якщо ваше фінансове **становище покращиться**, наприклад, ви знайдете роботу або отримаєте майно у спадок, то **ви повинні якнайшвидше повідомити про це Чеську асоціацію адвокатів**. Чеська асоціація адвокатів скасує безкоштовне юридичне представництво, і з цього моменту вам доведеться платити за адвоката самостійно.

Якщо Чеська асоціація адвокатів виявить, що ви надали **неточну або неправдиву інформацію у своїй заяві**, то вона скасує ваше безкоштовне юридичне представництво, і вам доведеться **заплатити за надані послуги адвоката з самого початку**.

Що робити, якщо мені потрібен адвокат для подання конституційної скарги?

Ви можете подати скаргу до Конституційного Суду лише **після того, як ваші вимоги не були ніде задоволені** (ні в органах влади, ні в судах усіх інстанцій, до яких ви можете звернутися шляхом подання заяв, оскаржень, апеляційних чи касаційних скарг), і лише **якщо органи влади або суд порушили ваше основне право або свободу** (Конституційний Суд не може розглядати інше). Такі справи непрості, саме тому закон вимагає, щоб ви мали адвоката в Конституційному Суді. Більш детальну інформацію можна знайти на веб-сайті Конституційного Суду в [«Посібнику щодо процедури подання конституційної скарги»](#).

Якщо ви хочете подати конституційну скаргу, але не маєте грошей на адвоката, то вам слід діяти так само, як і тоді, коли ви звертаєтесь до Чеської асоціації адвокатів з проханням про надання вам адвоката для взаємодії з органом влади (читайте вище на цій сторінці).

Правова допомога в суді

Якщо ви подаєте позов до суду або маєте намір його подати і потребуєте адвоката, але не маєте грошей, то ви можете звернутися до суду із заявою про надання вам адвоката безкоштовно або за меншу плату.

Наприклад, ви судитесь з сусідом, роботодавцем, продавцем неякісного товару, постачальником газу, транспортною компанією, родичами через спадщину тощо. Або ви розлучаетесь і судитесь за дітей чи майно. Або ви хочете подати до суду позов на органи влади, які не видали вам дозвіл на будівництво, не надали допомогу у зв'язку з матеріальною скрутою, не видали посвідчення особи з інвалідністю, зняли вас з обліку осіб, які шукають роботу, не призначили пенсію по інвалідності або за віком.

Що я можу зробити, щоб мені надали адвоката в суді за меншу плату або безкоштовно?

- 1 **Зверніться із заявою до суду**, до якого ви подаєте позов або хочете подати позов, про надання вам **адвоката безкоштовно**.

Поясніть суду, що ваша справа є юридично складною і вам потрібен адвокат для захисту ваших прав.

- 2 Суд надішле вам **зразок** для заповнення, в якому необхідно детально описати ваше фінансове та майнове становище: який ваш дохід, скільки у вас грошей, які у вас наявні борги, яким майном ви володієте — наприклад, будинком, квартирою, автомобілем тощо.

Увага! Якщо в подальшому ваша ситуація покращиться (наприклад, ви отримаєте роботу або успадкуєте гроші чи майно), то суд скасує надання безкоштовного адвоката, і ви будете платити за нього самостійно.

- 3 Суд призначить вам адвоката, якщо

- визнає, що ви не можете захистити себе в суді самостійно, і вам потрібен адвокат,
- визнає, що у вас немає грошей на адвоката, і
- у вас є хоча б невеликий шанс виграти справу. Це означає, наприклад, що ви не просите чогось явно незаконного або що ви явно пропустили строк для подання позову (тобто сплив строк позовної давності) тощо.

Суд призначить вам конкретного представника (зазвичай адвоката). Якщо ви обрали якогось і запропонували суду, то суд може призначити вам саме його. Якщо суд цього не зробить, то він повинен пояснити вам причину відмови в рішенні.

Ви отримаєте послуги від адвоката **безкоштовно або за меншу плату**.

Якщо **суд не призначив вам** адвоката, то ви можете **оскаржити його рішення до суду вищої інстанції**.

Якщо після вашого оскарження вищестоящий суд не призначив вам адвоката і принаймні два адвокати, до яких ви зверталися, відмовили вам у допомозі, то ви можете звернутися до [Чеської асоціації адвокатів](#). Ви можете зробити це так само, як і тоді коли вам необхідно подати заяву про надання адвоката для взаємодії з органами влади [читайте розділ [«Правова допомога у сфері взаємодії з органами влади \(і з Конституційним судом\)»](#)]. Крім того, ви повинні довести, що принаймні два адвокати відмовилися вам допомогти.

Правова допомога у кримінальних провадженнях

Якщо вас звинувачують у скоєнні злочину і ви перебуваєте під слідством поліції, прокуратури або вам висунули звинувачення в суді, то вам може знадобитися захисник. Захисник — це завжди адвокат.

Процедура відрізняється в залежності від того, в яких випадках:

- ви повинні мати захисника (так званий обов'язковий захист) і
- ви хочете мати адвоката, але не зобов'язані його мати.

Коли я повинен мати захисника (так званий обов'язковий захист)? Чи є такий адвокат безкоштовним?

Ви повинні мати адвоката, якщо ви, наприклад, перебуваєте під вартою, у в'язниці, якщо вам загрожує щонайменше 5 років позбавлення волі, якщо ви обмежено дієздатні, неповнолітні, або якщо суд чи прокурор вважає це необхідним тощо. Суд повідомить вам про те, що вам потрібен адвокат, і запропонує вам вибрати собі адвоката самостійно. Якщо ви цього не зробите, то адвоката вам призначать.

З цього моменту ви матимете безкоштовного адвоката, оплачуваного державою.

Однак, якщо справа не буде вирішена на вашу користь (суд визнає вас винним, не задовольнить апеляцію або не призначить повторний розгляд справи), то суд зобов'яже вас самостійно оплатити послуги адвоката. Однак, якщо суд визнає, що у вас немає грошей на адвоката, то вам не доведеться платити за нього.

Що робити, якщо мені потрібен адвокат, але у мене немає грошей на нього?

- 1 Подайте заяву до суду** (якщо прокурор ще не висунув вам обвинувачення) про **надання безкоштовного захисту або за меншу плату**.

У своїй заяві ви повинні зазначити вагомі аргументи, які підтверджують, що у вас немає грошей на оплату послуг адвоката.

- 2** Якщо суд визнає, що ви не маєте грошей на оплату послуг адвоката, то він задовольнить ваше прохання. Ви отримаєте адвоката **безкоштовно або за меншу плату**.

- 3** **Оберіть собі адвоката** або зверніться до суду із заявою про його надання.

Якщо **суд не задовольнив ваше прохання**, то ви можете **подати скаргу, яка призупинить дію прийнятого рішення**. Якщо рішення суду вищої інстанції вас також не задовольнило і щонайменше два адвокати, до яких ви зверталися, відмовили вам у допомозі, то ви можете звернутися до [Чеської асоціації адвокатів](#). Ви можете зробити це так само, як і тоді коли вам необхідно подати заяву про надання адвоката для взаємодії з органами влади [читайте розділ [«Правова допомога у сфері взаємодії з органами влади \(і з Конституційним судом\)»](#)]. Крім того, ви повинні довести, що принаймні два адвокати відмовилися вам допомогти.